

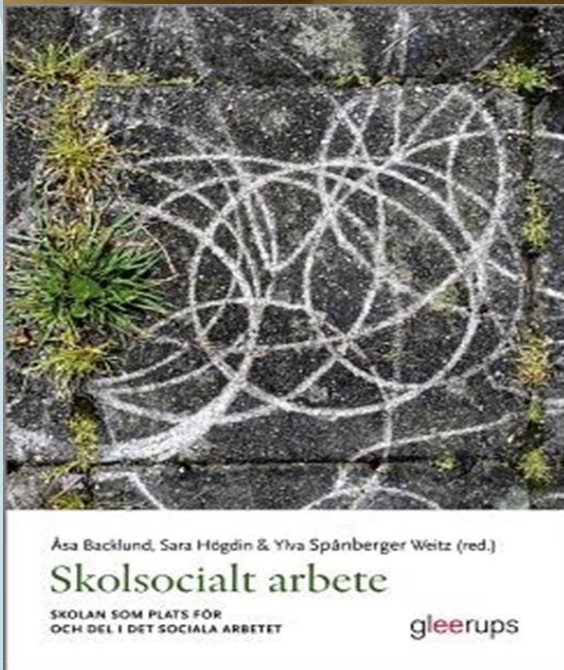
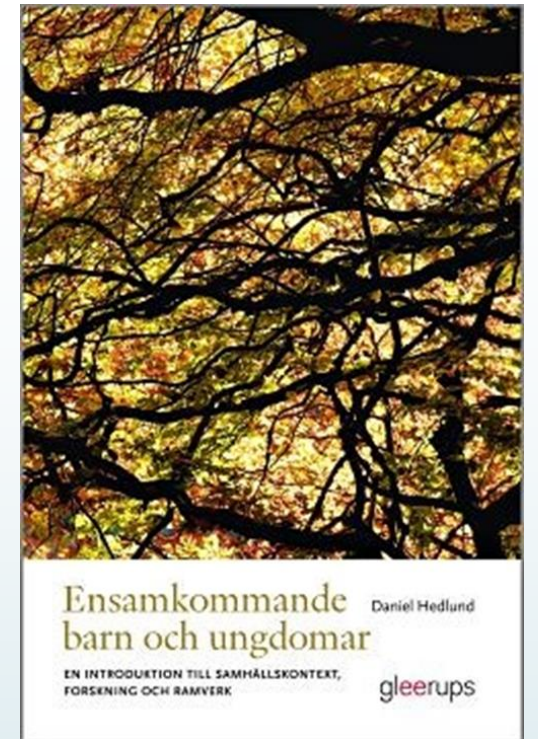
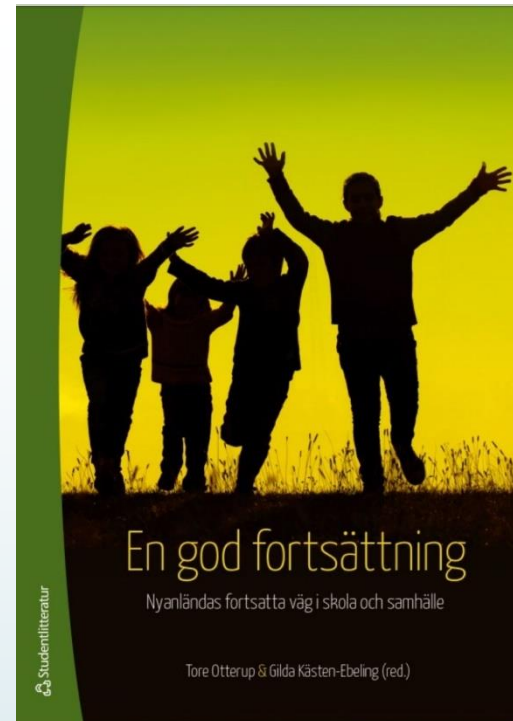
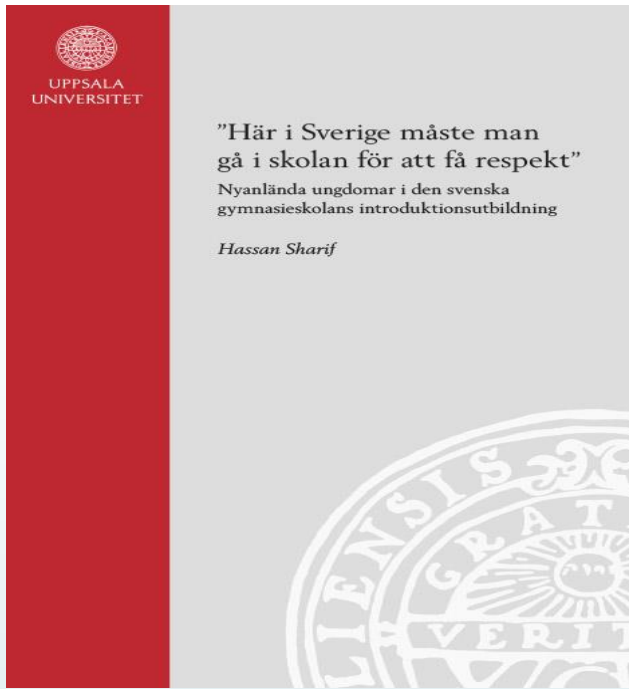
Nyanlända elevers språkliga tillgångar i relation till det svenska språket.

1

Hassan Sharif, fil.dr. Lektor i barn- och ungdomsvetenskap, Uppsala universitet.

hassan.sharif@edu.uu.se

Vad säger en del av forskningen i Sverige om mötet mellan nyanlända elever och den svenska skolan?

Migration och utbildning

”Trots att Sverige har lång tradition av migration och att många kommuner under flera decennier har tagit emot elever med utländsk bakgrund kan situationen med de nyanlända eleverna kännas båda ansträngande och utmanande för hela skolverksamheten.” (Lahdenperä och Sundgren red. 2016, s. 7)

- Förskolans och skolans personal (och deras chefer) gör sitt bästa för att nyanlända barn och ungdomar och deras föräldrar ska få en så bra start som möjligt.
- Det finns många **eldsjälar** som gör ett fantastiskt (integrations)arbete som sträcker sig bortom förskolans och skolans verksamhetsområden.

Språket med STORT S

- **Språkbehärskning** - något tekniskt, intellektuell färdighet som man nöter in via inläring.
- **Samhällsfenomen** – något förbundet med sociala och kulturella erfarenheter, och med maktrelationer. Språkligt kapital (se bl a Bourdieu 1984; Bourdieu & Thompson 1991)
-**Det finns förstås många andra dimensioner**...(se t ex Reath Warren 2017)

Språkligt kapital är **sammankopplat med makt**, resurser och upprätthållandet av **gränser** som utgår från **föreställningar om en nationell identitet, som bekräftas av ett språk**. Fokus på språkanvändarna och språkets roll i deras **sociala och kulturella relationer**. (Bourdieu 1984:35)

Genom sin tillhörighet till skilda **sociala och kulturella** kontexter utvecklar barn och ungdomar **olika språkliga förmågor** varav **vissa passar med förskolans och skolans verksamhet andra inte** – något som **får konsekvenser för barn och ungdomars** tid i förskolan och skolan. (se t ex Lahdenperä och Sundgren red. 2016, 2017; Sharif 2017)

Nyanlända elever...

- Har oftast **inga/ytters få** erfarenheter av den svenska skolan och kan heller inte **"tillräcklig bra"** svenska.
- **Språk- och kulturbrister** som definierar dem som grupp när de möter den svenska skolan.
- Blir snabbt varse om svårigheterna att lyckas med sina studier och realisera sina **utbildningsambitioner.**
- Lär sig att **svenskan är en naturlig och nödvändig förutsättning** för att komma vidare i utbildningssystemet.
- **Förberedelseklassen och Språkintruktionsprogrammet** utgör den viktigaste länken i introduktionen till det svenska utbildningssystemet och det nya samhället.

Nyanlända elever fortsättning

10

- Kommer att lära sig **vardagssvenska** för att kunna kommunicera med klasskamrater och lärare.
- Behöver med hjälp **ämneslärare**, **modersmåslärare** och **studiehandledare** lära sig hantera **språkets komplexa struktur** för att i sin tur lära de olika skolämnenas innehåll och begrepp såväl muntligt som skriftligt.
- Behöver tillägna sig en specifik typ av **språklig kompetens** – ett (svenskt) **språkligt kapital** – **vardagssvenska** och **skolsvenska** – under en förhållandevis kort period.
- Mer beroende av sina lärare och övrig personal.

(se bland annat Hagström 2018; Reath Warren 2017; Cummins 2017; Sharif 2017; Lahdenperä & Sundgren red. 2016, 2017; Lund och Lund red. 2016; Bunar red. 2015; Bergendorf red. 2014; Skowronski 2013)

Hur gå vidare i arbetet med nyanländas lärande?

11

- Vad vet vi på vår förskola/skola om våra elevers språkliga tillgångar och i vilka sammanhang de använder sig av de olika språken?
- Vad anser vi om elevernas olika språkliga tillgångar (modersmål, starkaste språket, ungdomsspråk osv) i relation till skolans vedertagna språkbruk?
- I vilka sammanhang anser vi att våra elevers språkliga tillgångar fungerar som en resurs i skolan i allmänhet och i undervisningen i synnerhet?
- Går det att tala om svenskan som språket med STORT S – som en symbolisk viktig tillgång på utbildningsmarknaden? Om Ja, i vilken/vilka situationer? Om Nej, varför inte.

- **Hur arbetar vi på vår förskola/skola för att utveckla flerspråkiga och nyanlända elevers vardagsspråk och skolspråk?**
- **Vilka olika sätt att se på språk erbjuder vi på vår förskola/skola?**
- **En del nyanlända elever har med sig fördjupade kunskaper i matematik och naturvetenskapliga ämnen. Hur arbetar vi på vår skola för att få syn på nyanlända elevers kunskaper i t.ex. matematik och naturvetenskapliga ämnen?**
- **Ger vi nyanlända barn och ungdomar möjligheter till att träffa andra jämnåriga som har svenska som modersmål i syfte att främja deras språkliga, sociala och kunskapsmässiga utveckling?**

Referenser

13

- Adams, Leah. & Kirova, Anna. (red.) (2007). *Global migration and education: school, children, and families*. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates. London: Routledge.
- Bourdieu, Pierre & Passeron, Jean-Claude (2008). *Reproduktionen: bidrag till en teori om utbildningssystemet*. Lund: Arkiv.
- Bourdieu, Pierre & Thompson, John B. (1991). *Language and symbolic power*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press
- Bourdieu, Pierre (1984). Vad det vill säga att tala. Det språkliga utbytets ekonomi." I Donald Broady & Ulf P. Lundgren (red.) *Skeptron 1. Texter om läroplansteori och kulturreproduktion. Tema Rätten att tala*. Stockholm: B. Östlings Bokförlag Symposion, s. 27–59.
- Bergendorf, Inger (2014). Nyanlända elever i Sverige. I Kästen Ebeling, Gilda & Otterup, Tore. *En bra början: mottagande och introduktion av nyanlända elever*. Lund: Studentlitteratur, s 31–48.
- Bigestans, Aina & Sjögren, Annick (red.) (2001). *Lyssna: interkulturella perspektiv på multietniska skolmiljöer*. Tumba: Mångkulturellt centrum.
- Bunar, Nihad (red.) (2015). *Nyanlända och lärande – mottagande och inkludering*. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur.
- Börjesson, Mikael & Bertilsson, Emil (2010). "Språkens numerärer: Elever och studenter på språkutbildningar i Sverige, 1960–2010" I *Praktiske Grunde. Nordisk tidskrift for kultur- og samfundsvetenskap* 4, s. 15–40.
- Cummins, Jim (2017). *Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid*. Första utgåvan Stockholm: Natur & Kultur.
- Ekelund, Bo G. (2010). "Språken, skolan, samhället: Ett temanummer om de moderna språken 5 och deras marknad i Sverige" I *Praktiske Grunde. Nordisk tidskrift for kultur- og samfundsvetenskap*. Tema: språken, skolan samhället. De moderna språkens marknad i Sverige, nr 4, s. 5–15.

Lahdenperä, Pirjo & Sundgren, Eva (red.) (2017). *Nyanlända, interkulturalitet och flerspråkighet i klassrummet*. Första upplagan Stockholm: Liber.

Lahdenperä, Pirjo & Sundgren, Eva (red.) (2016). *Skolans möte med nyanlända*. Första upplagan Stockholm: Liber.

Lund, Anna & Lund, Stefan (red.) (2016). *Skolframgång i det mångkulturella samhället*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Sernhede, Ove & Bunar, Nihad (red.) (2013). *Skolan och ojämlikhetens urbana geografi: om skolan, staden och valfriheten*. Göteborg: Daidalos

Sharif, Hassan (2017). "Här i Sverige måste man gå i skolan för att få respekt" [Elektronisk resurs] Nyanlända ungdomar i den svenska gymnasieskolans introduktionsutbildning. Diss. Uppsala: Uppsala universitet, 2017. Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-319824>

Sharif, Hassan (2016). "Ungdomarnas beskrivningar av mötet med introduktionsutbildningen för nyanlända: "Inte på riktigt, men jätteviktigt för oss". I Pirjo Lahdenperä & Eva Sundgren (red.). *Skolans möte med nyanlända*. Liber: Stockholm.

Skowronski, Eva (2013). *Skola med fördröjning: nyanlända ungdomars sociala spelrum i "en skola för alla"*. Lund: Centrum för teologi och religionsvetenskap, Lunds universitet.

Reath Warren, Anne (2017). *Developing multilingual literacies in Sweden and Australia: opportunities and challenges in mother tongue instruction and multilingual study guidance in Sweden and community language education in Australia*. Stockholm : Stockholms universitet.